

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : สังคมประกิตของการเป็นหมอชาวบ้าน

ชื่อผู้เขียน : นายบุญทวี อุลละกุล

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต : สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ ลิสุวรรณ์	ประธานกรรมการ
ศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม์ จันทน์หอม	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดความรู้ การเป็นหมอชาวบ้านในท้องถิ่นภายในบริบททางวัฒนธรรมและสังคมและการเปลี่ยนแปลงกระบวนการถ่ายทอดและเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการถ่ายทอดความรู้การเป็นหมอชาวบ้าน กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยประกอบด้วย ผู้ที่เคยเป็นหมอชาวบ้าน ในพื้นที่อำเภอสี อำเภอบ้านไถ่ อำเภอป่าซาง และกิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับหมอชาวบ้านคือ ญาติ พี่น้องและผู้อาวุโสในพื้นที่ดังกล่าว การเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลโดยยึดกรอบแนวความคิดแบบ Holistic ผลการวิจัยพบว่า

กระบวนการถ่ายทอดความรู้การเป็นหมอชาวบ้านเริ่มเมื่อผู้เรียนจบการเรียนภาคบังคับแล้ว ส่วนมากได้เข้าไปเป็นเตี๊ยกวัด และผ่านกระบวนการบวชเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการอ่านและจดบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้และได้บอกเล่าจากผู้เป็นอาจารย์ ผู้ที่เป็นหมอชาวบ้านได้นั้น จะต้องมีความอดทน ความขยัน มีคุณธรรมและมีความสามารถเฉพาะ

กระบวนการถ่ายทอดการเป็นหมอชาวบ้านสามารถสรุปได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเป็นผู้ติดตาม ขั้นเป็นผู้ปฏิบัติ และขั้นเป็นผู้ชำนาญ วิธีการเรียนรู้ต้องอาศัยความสามารถส่วนตัว ในการสังเกตซักถาม จดบันทึก การเรียนรู้ด้วยตนเองเมื่อศึกษาไปแล้ว จะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมจากประสบการณ์ในการรักษา จากอาจารย์ผู้ถ่ายทอดความรู้โดยอาศัยพิธีกรรมประเพณีต่างๆ เพื่อแสดงความเคารพนับถือกับท่านอาจารย์

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ กระบวนการถ่ายทอดความรู้ การเป็นหมอชาวบ้าน สำคัญที่สุดคือ ปัจจัยทางสังคมในระบบเครือญาติ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เป็นตัวกำหนดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการถ่ายทอด ปัจจัยทางการศึกษา ทิศทางการศึกษาจากการศึกษาภายในชุมชนเป็นการการศึกษาภายนอกชุมชนทำให้เกิดการเปลี่ยนกระบวนการถ่ายทอดในการเป็นหมอชาวบ้านปัจจัยทางการเมืองและการกำหนดกฎหมายจากส่วนกลางทำให้กระบวนการถ่ายทอดหดหายไปเนื่องจากถูกบังคับทางกฎหมาย

สำหรับความรู้ความเข้าใจของกระบวนการถ่ายทอดการเป็นหมอชาวบ้านนั้นขึ้นอยู่กับแรงบันดาลใจของแต่ละคนและครอบครัว ชุมชนโดยอาศัยวิถีชีวิตภายในชุมชนทั้งด้านความคิดความเชื่อขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม การศึกษาและเศรษฐกิจ ภายในบริบทและปรากฏการณ์กำลังเกิดขึ้นในขณะนั้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

Thesis Title Socialization of Folk Medicine

Author Mr. Boonthavee Oupalakun

M.Ed. Nonformal Education

Examining Committee

Assoc.Prof.Dr.Chukiat Leesuwana Chairman

Prof.Dr. Somboon Sanyachivin Member

Assoc.Prof.Dr.Sutun Chanhoun Member

Abstract

The objectives of this research is for 2 reason: for study the socialization of Folk Medicine under socio-cultural context and the change of transfer process.

The another reason is to study the factors influence to transformation process. The target group for this studies are the to village doctor in Amphur Lee, Amphur Ban Hong, Amphur Pa Sang and Thung Hua Chang district and thier own kinship and relatives around this area Collecting data, Analyzing and checking are under the holistic frame. From this study, we can sumiarize the our finding as following.

Socialization of Folk Medicine are mostly done by the ordination process. This process are the foundation for reading and recording all the knowledge they have known from thier professor. To be Folk Medicine, they must be patient, diligent and merit and have some special gift.

We can summerize that the process in transfer the knowledge can be classified into 3 steps

1. As the follower
2. As a practitioner
3. As an expert

Forthermore, the process in learning also depend on their own skills in observing, recording and sef-study. They have to fulfill their skills by studing from the professor's experience through ritual ceremony and all the customs they have done in order to show thier respect to the teacher.

The most important factor which influence to transfer their knowledge is a social factor: the kinship system, the economical factor is the other variable in changing the transformation process. Educational factor, the changes from studying in the area to the outside can effect to the process in transferring the knowledge. Political and legal factor can cause the in transformation process.

For understanding and knowledge of being the Folk Medicine depends on the motivation of the individual, belief, culture, customs education and economic in the context and the phenomenon at that present time.
